

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
“ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ”

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО КРИТЕРІЇ ТА СИСТЕМУ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ І ПРО РЕЙТИНГ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ
РАДОЮ**

Голова вченої ради

_____ / Л.Л.Товажнянський /
(протокол № 1 від “19” січня 2024 р.)

м. Харків

2024 рік

Загальні положення

В Україні прийнята кредитно-трансферна система освіти, що є складовою частиною Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС). Остання є інструментом, що допомагає розробляти, описувати і запроваджувати програми навчання і присвоювати кваліфікації вищої освіти. Вона ґрунтується на прозорості результатів навчання і орієнтована на особу, що навчається.

Кредитно-трансферна система вимагає обов'язкового структурування обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти (кількість кредитів, що виділяються на вивчення кожної навчальної дисципліни) та оцінку якості знань здобувачів вищої освіти за логічно завершеними модулями.

Кількість кредитів, що виділяються на конкретну дисципліну і структура навчальної дисципліни (лекції, лабораторні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота студентів, тощо) визначені навчальним планом відповідного рівня підготовки.

Одними з важливих складових кредитно-трансферної системи є система оцінювання знань та вмінь здобувачів вищої освіти та рейтингова система.

Критерії та система оцінювання знань та вмінь здобувачів вищої освіти.

Згідно основних положень ЄКТС, під **системою оцінювання** слід розуміти сукупність методів (письмові, усні і практичні тести, екзамени), проекти, тощо), що використовуються при оцінюванні досягнення особами, що навчаються, очікуваних результатів навчання.

Успішне оцінювання результатів навчання є передумовою присвоєння кредитів особі, що навчається. Тому твердження про результати вивчення компонентів програм завжди повинні супроводжуватися зрозумілими та відповідними **критеріями оцінювання** для присвоєння кредитів. Це дає можливість стверджувати, чи отримала особа, що навчається, необхідні знання, розуміння, компетенції

Критерії оцінювання – це описи того, що як очікується, має зробити особа, яка навчається, щоб продемонструвати досягнення результату навчання.

Основними концептуальними положеннями системи оцінювання знань та вмінь студентів є:

1. підвищення якості підготовки і конкурентоспроможності фахівців за рахунок стимулювання самостійної та систематичної роботи здобувачів вищої освіти протягом навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку викладачів з кожним здобувачем та своєчасного коригування його навчальної діяльності;

2 підвищення об'єктивності оцінювання знань здобувачів за рахунок модульних і семестрових контролів протягом семестру та використання 100 бальної шкали (згідно з табл.1) для оцінювання інтегрованих знань здобувачів із кожного модуля (навчальної дисципліни) із обов'язковим переведенням цих оцінок у національну шкалу (з виставленням державної семестрової оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» чи «незадовільно») та у шкалу ЄCTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Визначення **рейтингу здобувачів вищої освіти** є складовою частиною системи підготовки фахівців та визначає особливості організації навчального процесу в Університеті.

Рейтингова система оцінювання – система, в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність здобувача вищої освіти.

Рейтинговий бал є інтегральною оцінкою результатів усіх видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти, яка включає:

1. Оволодіння змістом дисциплін навчального плану;
2. Підготовка та захист курсових проєктів (робіт);
3. Проходження різних видів практик;
4. Виконання і захист випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (проєкту)

Особливістю рейтингової оцінки є те, що вона, по-перше, повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників (у затвердженому навчальному плані), що належить до даного контрольного періоду: модуль, семестр, курс. Оцінка повинна бути легкою за визначенням, наочною, легко сприйнятою здобувачами та зіставленою під час її визначення різними кафедрами, що беруть участь в навчальному процесу та обстоюють свої методи контролю та різноманітні принципи оцінок рівня знань здобувача.

Метою рейтингової системи оцінювання є:

- Інтенсифікація навчального процесу та підвищення якості підготовки фахівців;
- Підвищення мотивації здобувачів вищої освіти до активного, свідомого навчання, систематичної самостійної роботи протягом семестру та відповідальності за результати навчальної діяльності;
- Встановлення постійного зворотного зв'язку викладача з кожним здобувачем та своєчасне коригування його навчальної діяльності;
- Забезпечення здорової конкурентності у навчанні;
- Підвищення об'єктивності оцінювання рівня підготовки здобувачів вищої освіти;
- Зменшення психологічних, емоційних і фізичних перевантажень у період екзаменаційних сесій.

Табл.1

Критерії оцінювання знань та вмінь здобувачів вищої освіти

Рейтингова Оцінка, бали	ОцінкаЄCTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання містять певні неточності ;
75-81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі. 	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач.
64-74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння вирішувати прості практичні задачі. 	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; - невміння вирішувати складні практичні задачі.

60-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі .	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння попередньо і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом .	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати проті практичні задачі .
1-34	F (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

2. Порядок та методика визначення рейтингу здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти визначається за узагальненими результатами всього навчального семестру, а саме: навчальних дисциплін, практик, науково-дослідної роботи та ін.

Аналогічно рейтинг здобувача вищої освіти визначається за окремими курсами навчання (I, II курси та ін.)

Обов'язковим є визначення рейтингу здобувача вищої освіти за весь термін навчання за даним рівнем.

Рейтинговий бал (оцінка) здобувача вищої освіти визначається з окремої навчальної дисципліни з урахуванням усіх складових навчального семестру або за частиною навчальної дисципліни, якщо вона розрахована на декілька семестрів.

2.1. Розрахунок рейтингу здобувача вищої освіти з освітньої компоненти (навчальної дисципліни)

Для спрощення розрахунку різних видів рейтингу здобувача (з дисципліни, семестру, курсу, терміну навчання), кожен вид рейтингу оцінюється згідно 100-бальної шкали.

Академічні успіхи здобувача вищої освіти визначаються за допомогою критеріїв та системи оцінювання знань та умінь здобувачів, яка використовується в НТУ "ХПІ" (табл.1).

Контроль успішності здобувача вищої освіти.

Контроль успішності здобувача вищої освіти здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю, а також державної атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та лабораторних занять, а також контрольних робіт і має за мету перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти змісту темі розділів навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль здійснюється з метою з'ясування рівня засвоєння теоретичного та практичного матеріалу з освітньої компоненти та виставлення підсумкової оцінки. Підсумкова оцінка може бути виставлена за результатами екзамену, заліків, або в результаті накопичення оцінок з окремих тем у разі виконання здобувачем усіх видів поточних контрольних заходів.

Підсумкова оцінка виставляється за національною шкалою, а також шкалою ECTS.

Розрахункове значення у кількісній формі підсумкової оцінки **O** може бути визначено за формулою:

$$O = \frac{\sum(K_i * O_i)}{\sum K_i}$$

де K_i – кількість кредитів i -ї теми (виду занять, тощо);

O_i – оцінка у кількісній формі з i -ї теми (виду занять, тощо);

Переведення результатів оцінювання за шкалою ECTS у кількісну форму O_i та переведення розрахункового значення підсумкової оцінки до шкали ECTS та національної шкали оцінювання знань здійснюється за допомогою таблиці 2, що наведена нижче

Таблиця 2.

Переведення результатів оцінювання з національної шкали у ECTS

Бали	60	64	75	82	90	100
Оцінка за шкалою ECTS	E	D	C	B	A	
Оцінка за національною шкалою	Задовільно	Задовільно	Добре	Добре	Відмінно	

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу.

Можливі варіанти ілюструють табл. 3, 4

Таблиця 3.

Приклад визначення підсумкової оцінки з освітньої компоненти за темами (дисципліна «Основи технології переробки палих копалин»)

Найменування тем	Кількість кредитів K_i	Оцінка ECTS	Оцінка у кількісній формі O_i	$K_i * O_i$
Технологія твердого палива (тема 1)	1,0	A	100	100
Технологія підготовки нафти (тема 2)	1,5	A	90	135
Технологія переробки нафти (тема 3)	1,5	D	70	105
Технологія переробки газу (тема 4)	1,0	E	60	60
Технологія вуглеграфітного виробництва(тема 5)	1,5	C	80	120
РАЗОМ	$\sum K_i=6,5$			$\sum K_i * O_i = 520$

Розрахункова оцінка – $O = \frac{\sum (K_i * O_i)}{\sum K_i} = \frac{520}{6,5} =$

80 Оцінка за шкалою ECTS – C,

Оцінка за національною шкалою – *добре*.

Таблиця 4.

Приклад визначення підсумкової оцінки з освітньої компоненти за видами занять (дисципліна «Основи технології переробки паливних копалин»)

Види занять	Кількість кредитів K_i	Оцінка ECTS	Оцінка у кількісній формі O_i	$K_i * O_i$
Контрольні роботи	1,0	A	99	99
Практичні роботи	1,5	A	90	135
Лабораторний практикум	2,5	D	70	175
Індивідуальне завдання	1,5	D	74	111
РАЗОМ	$\Sigma K_i = 6,5$		$\Sigma K_i * O_i = 520$	

Розрахункова оцінка – $O = \Sigma (K_i * O_i) / \Sigma K_i = 520 / 6,5 = 80$

Оцінка за шкалою ECTS – C,

Оцінка за національною шкалою – *добре*.

2.2. Визначення рейтингу здобувача вищої освіти за узагальненими результатами всього навчального семестру.

Кожна освітня компонента семестру приймається за окрему складову з максимальною шкалою оцінювання у 100 балів. Розрахунок повинен бути аналогічним розрахунку рейтингової оцінки за навчальну дисципліну із врахуванням коефіцієнту вагомості. Роль коефіцієнтів вагомості дисциплін виконує загальний обсяг кредитів з дисципліни.

Приклад розрахунку підсумкової семестрової рейтингової оцінки студента наведений в таблиці 5:

Таблиця 5.

Підсумкова семестрова рейтингова оцінка здобувача вищої освіти _____

Семестр I Дисципліна	Кількість кредитів за семестр K_c	Оцінка ECTS	Оцінка у кількісній формі O_i	$K_c * O_i$
1. Вища математика	6	C	85	510
2. Загальна фізика	5	C	82	410

3. Інформатика	5	C	78	390
4. Історія України	3	B	92	276
5. Загальна хімія	3	B	90	270
6. Теоретична механіка	3	C	80	240
7. Іноземна мова	2	B	93	186
РАЗОМ	$\Sigma K_c = 27$			$\Sigma (K_c * O_i) = 2282$

Розрахункова оцінка $O = \Sigma (K_i * O_i) / K_i = 2282 / 27 =$

84,50 Оцінка за шкалою ECTS – **B**

Оцінка за національною шкалою – *добре*

2.3. Розрахунок рейтингу здобувача вищої освіти за навчальний рік

Таблиця 6

	Кількість кредитів за семестр K_c	Оцінка ECTS	Кількісна оцінка O_i	$K_c * O_i$
Семестр I	27	B	84	2282
Семестр II	27	A	96	2592
РАЗОМ	$\Sigma K_c = 54$			$\Sigma K_c * O_i = 4874$

Розрахункова оцінка $O = \Sigma (K_i * O_i) / \Sigma K_c = 3600 / 40 = 90,$

26 Оцінка за шкалою ECTS – **A**

Оцінка за національною шкалою – *відмінно*

Рейтинг здобувачів вищої освіти групи за узагальненими результатами усього навчального терміну визначається аналогічно визначенню рейтингу здобувача за освітньою компонентою, за семестрами, курсами, тощо.

2.4. Додаткові бали до рейтингу здобувача вищої освіти

До підсумкової рейтингової семестрової оцінки здобувача вищої освіти мають бути додані заохочувальні бали. Порядок їх нарахування та оформлення картки суспільно-практичного рейтингу здобувача подано в Додатку 2.

2.4.1. Заохочення та санкції щодо роботи здобувача вищої освіти

Зазначена градація за рейтингом визначає можливі заохочення та санкції щодо роботи здобувача вищої освіти.

Так, рейтинг за групою **Fx** викликає додатковий контроль за роботою здобувача під час поточних консультацій, залікових тижнів, екзаменів.

При рейтингу за групою **F** має бути прийнято рішення дирекції/деканату за поданням відповідної кафедри про можливість подальшого навчання здобувача вищої освіти.

По закінченні навчального курсу з рейтингом за групою «А» та «В» можливе призначення іменної стипендії, додаткова винагорода та інші заохочення.

Результати щодо встановлення рейтингу, санкції та заохочення здобувачів вищої освіти обов'язково мають бути прозорими та доведеними до відома всіх здобувачів, що приймали участь у рейтингу.

Відповідальність за визначення рейтингових показників з освітніх компонент полягає на лекторів з дисциплін (кураторів дисциплін).

Відповідальність за визначення і оприлюднення показників стипендіального рейтингу полягає на дирекцію навчально-наукового інституту.

Методичні вказівки з обліку підсумкової успішності та визначення рейтингу студента з дисципліни

1. Підсумкова оцінка по окремій навчальній дисципліні згідно до силабусу може бути виставлена або за результатами екзамену (заліку), або як результат накопичення протягом семестру оцінок з окремих модулів у разі виконання здобувачем усіх видів поточних контрольних заходів. Підсумкова оцінка може бути виставлена викладачем в заліково-екзаменаційну відомість тільки один раз, як правило, або напередодні або під час екзаменаційної сесії :

- якщо здобувач вищої освіти протягом семестру склав усі теми, то підсумкова оцінка може бути виставлена до початку сесії як результат накопичення оцінок або здобувач за своїм бажанням може підвищити цю оцінку на екзамені. Отримана на екзамені оцінка не може бути нижчою за отриману раніше по накопиченню. Відповідну інформацію викладач доводить до відома здобувачів наприкінці семестру і вони разом визначаються, хто із здобувачів бажає іти на іспит для підвищення оцінки;
- якщо студент не з'явився на іспит (залік), то викладач в графі "Оцінка" робить запис "не з'явився";
- для визначення рейтингу здобувача з даної освітньої компоненти викладач проводить розрахунок підсумкової оцінки у кількісній формі (O) згідно 100-бальної шкали, а отриманий результат вносить у відповідну графу заліково-екзаменаційної відомості;

Остаточна заповнена екзаменаційна відомість надається викладачем в дирекцію в день іспиту. Остаточна заповнена залікова відомість повинна бути повернута у дирекцію до початку екзаменаційної сесії.

Порядок нарахування суспільно-практичного рейтингу студента (Pcp) (додаткові бали «b» рейтингу «R» за участь у науковій та науково-технічній діяльності, громадському житті, творчій та спортивній діяльності)

Досягнення студента			Додаткові бали	Отримані бали		
1. Науково-технічна робота						
1.1. Здобутки на рівні університету	Призер студентської олімпіади (I етап)	I- місце	2			
		II- місце	1			
		III- місце	1			
1.2. Здобутки на національному рівні	Призер, учасник Всеукраїнської студентської олімпіади (II етап)	I- місце	5			
		II- місце	4			
		III- місце	3			
		Заохочувальна грамота	1			
1.3. Здобутки на міжнародному рівні	Призер, учасник міжнародної студентської олімпіади	I- місце	5			
		II- місце	4			
		III- місце	3			
		Заохочувальна грамота	1			
2. Наукова робота						
2.1. Здобутки на рівні університету	Призер конкурсу наукових робіт		I- місце	2		
			II- місце	1		
			III- місце	1		
	Наукові публікації	Статті	У зарубіжному виданні	Одноосібно	5	
				У співавторстві	3	
			У фаховому міжнародному виданні	Одноосібно	5	
				У співавторстві	3	
			У фаховому виданні України	Одноосібно	3	
				У співавторстві	2	
		Тези	В матеріалах зарубіжних конференцій	2		
			В матеріалах міжнародних і українських конференцій	1		
			В матеріалах робіт молодих вчених	0,5		
	Наявність охоронних документів (свідоцтво на винахід, деклараційний патент та ін.)			5		
2.2. Здобутки на національному рівні	Призер, учасник Всеукраїнського конкурсу наукових робіт		I- місце	5		
			II- місце	3		
			III- місце	2		
			Заохочувальна грамота	1		
2.3. Здобутки на міжнародному рівні	Призер зарубіжних наукових студентських, творчих конкурсів		5			
	Участь у зарубіжних наукових студентських		2			

	конференціях, симпозиумах, творчих конкурсах (програми, тези, грамоти, сертифікати)		
3. Громадська активність			
3.1. Участь у роботі студентського самоврядування <i>(за рішенням заст. декана з виховної роботи, студентського самоврядування, профкому, студентської ради гуртожитку)</i>	Голова ради студентського самоврядування ун-ту, ф-ту, профбюро <i>(за умови плідної роботи не менше року)</i> .	5	
	Член ради студентського самоврядування ун-ту, ф-ту, профбюро <i>(за умови плідної роботи не менше року)</i> .	3	
	Староста <i>(не менше року сумлінної роботи)</i> .	2	
3.2. Інші форми громадської роботи	Робота у громадських організаціях	2	
	Виконання суспільно корисних робіт.	0,5-1	
4. Досягнення у спорті та мистецьких конкурсах			
4.1. Призер міжнародних спортивних змагань (чемпіонатів світу та Європи, Універсіад) та дипломант міжнародних мистецьких конкурсів <i>(грамоти, нагороди, за умов, що учасник представляє ХПІ)</i> .		5	
4.2. Учасник міжнародних спортивних змагань та мистецьких конкурсів <i>(запрошення, накази, грамоти, нагороди)</i> .		4	
4.3. Призер спортивних змагань <i>(чемпіонати і універсиади України)</i> та дипломант мистецьких конкурсів на рівні України <i>(грамоти, нагороди, за умов, що учасник представляє ХПІ)</i> .		3	
4.4. Призер спортивних змагань <i>(обласних, міських, університетської олімпіади)</i> та дипломант мистецьких конкурсів <i>(на рівні області, міста, університету)</i>		2	
4.5. Член збірної команди університету <i>(за умови активної участі в змаганнях)</i> та учасник художнього колективу ХПІ <i>(за умови активної участі в репетиціях і концертах)</i> .		1-2	
5. Загальна кількість отриманих балів (максимальна кількість – 10)			

Завідувач випускаючої кафедри
(п. 1, 2)

(підпис, ПІБ)

Заступник декана з виховної роботи
(п.3)

(підпис, ПІБ)

Голова студентського профкому
(п.3)

(підпис, ПІБ)

Голова студентського самоврядування університету
(п.3)

підпис, ПІБ)

Голова студентської ради гуртожитку
(п.3)

(підпис, ПІБ)

Керівник спортклубу або
Завідувач спортивної кафедри
(п.4)

(підпис, ПІБ)

Директор палацу студентів
(п.4)

(підпис, ПІБ)

Здобувач

(підпис, ПІБ)

(дата)

Порядок оформлення картки суспільно-практичного рейтингу здобувача Рсп та його затвердження

1. Здобувач вищої освіти сам оформлює картку суспільно-практичного рейтингу за поточний семестр і представляє її з усіма необхідними підтверджуючими документами та підписами керівнику академічної групи до початку екзаменаційної сесії. В картці можна залишити тільки позиції з досягненнями, які має студент. Форма картки при цьому не повинна змінюватися.

2. Керівник академічної групи вносить дані про всіх здобувачів своєї групи (у вигляді відомостей про суспільно-практичний рейтинг).

3. У разі виявлення неправдивих даних картка ліквідується.

4. У випадку коли здобувач вищої освіти виконував інші види суспільно корисних робіт, які відсутні в картці, він пише заяву на ім'я завідувача випускаючої кафедри з проханням зарахувати їх йому з відповідними балами і віддає її керівнику академічної групи (при цьому необхідно вказати конкретний вид робіт та кількість балів). До заяви додаються всі необхідні документи. Заява візується відповідними особами, що наведені в картці. Після цього необхідні бали вносяться керівником академічної групи у відомість про Рсп.

5. Затвержені відомості про суспільно-практичний рейтинг студентів керівники академічних груп здають в дирекцію не пізніше ніж за тиждень до завершення екзаменаційної сесії.